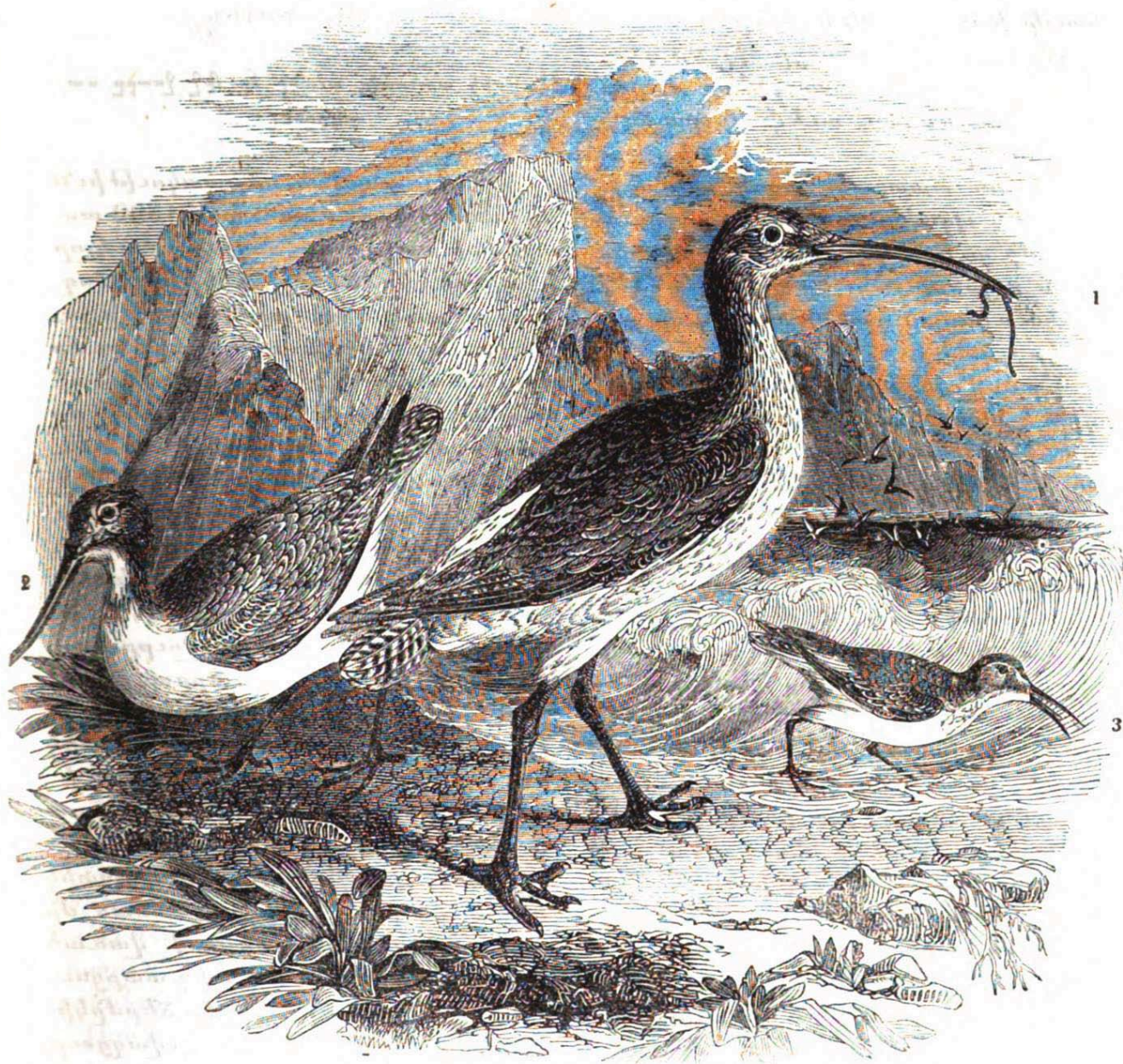

Երկայնկտուց Ռուչուներ ' :

Ջրերու քով քալող թռչուններուն մէջ մէկ ցեղ մըն ալ կայ որ մասնաւոր յատկութեամբ երկայն կտուց ունի : Երկայն կտուցն է ասոնց կտուցն որ միայն ցեխի ու ջրի մէջ ճճինքն ու որդեր գտնելու կուգայ : Շատ տեսակ են ասոնք , ու ամենուն ալ բնաւորութիւնը գրեթէ նոյն է , շատին գոյնն ալ իրարու նման է :

Հոս դրուած պատկերին մէջ իրեք

տեսակ երկայնկտուց կայ . առջինը՝ Երկայնկտուց կամ Երկայնկտուց ' կ'ըսուի . երկրորդը Սե արագիլ ' . երրորդը (Երկայնկտուց կամ) Երկայնկտուց ' :

Երկայնկտուցն կտուցը երկայն բարակ կամարածն ու կլոր է . ասոնք սովորաբար զատ զատ կը պտըտին ջրի մաս տեղուանք , բայց ցուրտ երկիր-

1 Լո . Numenius. Գ. շ . Courli. Խա . Chaurlo.

2 Լո . Limosa. Գ. շ . Barge. Խա . Pittima.

3 Լո . Tringa. Գ. շ . Maubèche կամ Alouette de mer. Խա . Piovanello.

ներէն տաք կողմերը երթալու ատեն խումբ խումբ ճամբայ կ'ելլեն :

Աւարագիւղին կտուցը քիչ մը դէպ 'ի վեր ծռած է . ոտուրները բարձր ու բարակ են , ու աւելի ցուրտ երկիր կը սիրէ :

Նովու տատրակը աս ցեղին մէջ ամենէն պզտիկն է . կտուցը գլխէն քիչ մը աւելի երկայն է . փետուրներուն գոյները շատ կը փոխուին . կերակուր կերած ատենը անդադար պուշը կը շարժէ :

Ընծովեզերեայ թռչուններուն ցեղէն է նաև Վաջահաւը կամ Յեծը , որ հին Եգիպտացեոց պատմութեանը մէջ խիստ անուանի է : Եգիպտացիք ասիկայ կը պաշտէին . կուտուններուն քովը կը պահէին ու կը հագային . կը թողուն որ քաղաքին մէջ համարձակ քալէ , ու մեռնելէն ետև կ'առնէին մեծ ջերմեւանդութեամբ կը զմռսէին ու մումիա ըրած կը պահէին . մտքերնին դրած էին թէ աս թռչունը իրենց երկրին վրայ մեծ սէր ունի , անոր համար գրուածքի մէջ ասոր պատկերը Եգիպտոսի նշան կը սեպուէր : Վըսէին թէ ասիկայ է որ թող չիտար օձերուն որ իրենց երկիրը ապականեն . ինչուան ասոր փետուրներն ալ բաւական են կ'ըսէին օձերը հալածելու : Ըստ Եգիպտացի պաշտօնականները , այնչափ սաստիկ տպաւորուած էին իրենց մտքին մէջ՝ որ եթէ յանկարծ մէկը աս թռչուններէն մէկուն մեռնելուն պատճառ ըլլար , զինքն ալ կը մեռցնէին : Ինչուան աս դարու սկիզբները բնապատումները չեն գիտեր եղեր թէ աս Եգիպտացեոց պաշտածը ինչ թռչուն է . բայց Վիւվիէ ու Վափուէոնին հետ Եգիպտոս գնացող գաղղիացիները քններ տեսեր են որ ան քաջահաւը (որ յունարէն իփիս , ու եւրոպական լեզուներով իփիս կ'ըսուի) հիմակուան լըբացեոց է . Կոնստանտինոպոլսէն ըսածն է . որ հաւու չափ թռչուն մըն է՝ ճերմակ փետուրներով , միայն թևերուն ծայրերը , գլուխն ու վիզը սև :

ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Սաստիկ աստիկ ամանի մը մէջ ջուրը սառեցնել :

ՏՆՈՒՐԸ զարմանալի յատկութիւն մը ունի որ երբոր 1000 կամ 1500 աւտիճանի տաքցընես , սնդիկի պէս կը որ գնտիկներ կը ձևանայ . իսկ եթէ թող տաս որ պաղին՝ ան ատեն շատ մը շոգի կը դառնան . և աս շոգիին ուժը այնչափ սաստիկ է որ որչափ շատնայ՝ այնչափ մեծ ձայն կը հանէ՝ աման մը ճաթեցընելու ատենը : Շատ անգամ որ շոգեշարժ մեքենաներու մէջ այնչափ փորձանքներ կ'ըլլան , պատճառը աս կ'ըլլայ . վասն զի բանւոր մարդը առանց փոխալու շոգիին կաթսան չափէ դուրս կը տաքցընէ , և ատեն մը կ'ըլլայ որ բոլոր ջուրը կը որ գնտիկներ կը դառնայ . երբոր կաթսան պաղի , ան ջուրը 100 աստիճանի կը հասնի , ու յանկարծակի սաստիկ ջորաւոր ու շատ գոլորշի կը շինուի , որ կարող է կաթսան կոտորտել ու շատ փնասներ պատճառել :

Վանք հիմայ մեր փորձին : Պզտիկ երկաթէ կամ փլաթինէ աման մը առ , անոր տակը ոգիքով վառած լապտեր մը դիր ու սաստիկ տաքցու . երբոր ամանը գրեթէ կը ճերմակի , վրան մէկ երկու կաթիլ ջուր վազցուր , իսկոյն ջուրը կը որ գնտալներ կը բաժնուի , ամանը չթրջեր , այլ անոր վրան կը գլորի : Ընտեն եթէ երած ծրծումբէ առաջ եկած թթուածինը ջրի մէջ խառնես ու ան կը որակներուն վրայ թափես , յանկարծ 1500 աստիճանի ջերմութեամբ տաքցած ամանին մէջ ջուր սառեցուցած կ'ըլլաս . վասն զի նոյն ատեն կը որակները կը պաղին ու ամանին վրայ կը կենան՝ առանց գոլորշի հանելու :

Յ . ԴԱՐ . ՏԱՏԵԱՆ